

Nr 337.

Av herrar **Pettersson** i Dahl och **Olsson** i Mellerud, i *anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till understödjande av dispensärverksamhet.*

Med äskande av oförändrat anslag för nästa budgetår till understödjande av dispensärverksamhet framlägger Kungl. Maj:t förslag till ändrade grunder för statsbidrag till dispensärverksamhet för tuberkulosens bekämpande. De föreslagna nya statsbidragsgrunderna äro så avvägda, att de icke beräknas föranleda en ökning av statsverkets utgifter för ändamålet. Ehuru det statsfinansiella läget är hårt ansträngt, kunna vi för vår del icke finna, att Kungl. Maj:ts återhållsamhet i detta fall är motiverad.

Genom de fr. o. m. år 1938 gällande ändrade bestämmelserna rörande statsbidrag till dispensärverksamheten höjdes bidraget till högst hälften av de till sådant bidrag berättigade utgifterna. Med hänsyn till de uttalanden, som gjordes i samband därmed, har medicinalstyrelsen vid utbetalning av statsbidrag icke ansett sig kunna taga hänsyn till den avsevärda stegring av lönekostnaderna, som under senare år inträtt. På grund härav har hälftindelningen kunnat bibehållas endast såvitt avser bidrag till andra kostnader än löner. Ökningen av lönekostnaderna ha landstingen sålunda fått bära ensamma på det hela taget. På så sätt ha landstingen kommit att belastas med avsevärt större del av kostnaderna för denna verksamhet än staten. Med hänsyn härtill har Svenska landstingsförbundets styrelse i skriftelse till Kungl. Maj:t hemställt om sådan ändring av gällande statsbidragsbestämmelser, att en mer rättvis fördelning åstadkommes mellan staten och landstingen av kostnaderna för dispensärverksamheten. Rent principiellt ansåg förbundsstyrelsen, att statens bidrag borde beräknas på de verkliga lönekostnaderna. Styrelsen föreslog därför, att gällande, centralt överenskomna lönebelopp skulle läggas till grund för statsbidragets beräkning.

I yttrande över förbundsstyrelsens framställning har medicinalstyrelsen funnit vägande skäl tala för bifall till framställningen. Förslagets genomförande skulle emellertid öka statsverkets kostnader med ca 310 000 kr. om året, och det synes medicinalstyrelsen därför tveksamt, huruvida en sådan reglering under nuvarande förhållanden kan vinna statsmakternas bifall. Däremot framlägger styrelsen ett förslag till förenklade bidragsregler, vilket i fråga om kostnaderna nära ansluter sig till anslagsbehovet enligt nuvarande grunder. I fråga om lönekostnaderna överensstämmer förslaget med vad som förordats av Svenska landstingsförbundets styrelse i berörda framställning. Vad gäller övriga kostnader innebär förslaget en omläggning, som medger ökat hänsynstagande till arbetets olika omfatt-

ning och effektivitet vid de skilda dispensärerna. För Älvsborgs län, där organisationen bibehållits oförändrad från tiden före det 1937 års kungörelse trätt i kraft, föreslås en bestämd maximitid om 5 år bestämmas för omläggning av organisationen. Intill dess omläggningen kommit till stånd, böra enligt medicinalstyrelsen nuvarande bestämmelser fortfarande tillämpas.

Medicinalstyrelsens huvudmannaråd har uttalat sitt gillande av de föreslagna grunderna ur rationaliseringssynpunkt. Rådet har emellertid samtidigt ansett sig böra förorda ett återställande av den ursprungligen avsedda kostnadsfördelningen mellan staten och landstingen. Detta kan enligt gjorda beräkningar ske genom att de föreslagna bidragen till röntgen- och skärmbildsundersökningar vid centraldispensärerna höjas med 1 krona 50 öre resp. 25 öre per undersökning. Anslagsbehovet beräknas härvid uppgå till i runt tal 1 680 000 kr.

Statskontoret har i yttrande tillstyrkt medicinalstyrelsens förslag med vissa begränsningar i fråga om resebidragen.

Departementschefen har i huvudsak intet att erinra mot medicinalstyrelsens förslag med de av statskontoret förordade begränsningarna i fråga om resebidragen. I nuvarande statsfinansiella läge är departementschefen emellertid icke beredd tillstyrka en sådan ändring av gällande bestämmelser, som kan beräknas föranleda en ökning av statsverkets utgifter för ändamålet. Med hänsyn härtill föreslår Kungl. Maj:t, att statsbidraget för röntgenundersökning sänkes med 50 öre per undersökning i förhållande till de av medicinalstyrelsen föreslagna beloppen. De av Kungl. Maj:t vidtagna beskränkningarna av medicinalstyrelsens förslag beräknas innebära en besparing av i runt tal 80 000 kr.

Föranlett av en synnerligen välmotiverad begäran från landstingshåll om sådan ökning av statsbidragen, att den fastslagna hälftindelningen återställs, innebär således förslaget till nya bidragsgrunder på intet sätt ett tillmötesgående av denna begäran. Visserligen höjas lönebidragen, men samtidigt sänkas bidragen till övriga kostnader, så att de sammanlagda bidragsbeloppen förbliva oförändrade. På så sätt skulle staten enligt Kungl. Maj:ts förslag med den ena handen taga tillbaka, vad som gives med den andra, och därigenom undandraga sig att infria en gång gjorda utfästelser. Ett sådant förfaringssätt kan enligt vår mening icke försvaras med en hänvisning till den statsfinansiella situationen, allra helst som även landstingens finansiella läge är pressat och det icke torde kunna komma i fråga att inskränka på dispensärverksamhetens omfattning. Resultatet skulle därför endast bliva en övervältring av kostnader från staten till mindre bärkraftiga kommunala enheter, vilket skulle leda till oproportionerligt stor belastning på vissa skattebetalare. En sådan utveckling skulle enligt vår mening vara mycket olycklig.

Vi anse således, att de föreslagna nya statsbidragsgrunderna böra justeras så, att den ursprungligen avsedda kostnadsfördelningen mellan staten och landstingen återställs. Såsom ovan framhållits, kan detta i stort sett

ske genom att de föreslagna bidragen till röntgen- och skärmbildsundersökningar vid centraldispensärerna höjas till 4: 50 kr. per röntgenundersökning och 75 öre per skärmbildsundersökning vid fristående samt 4 kr. per röntgenundersökning och 75 öre per skärmbildsundersökning vid ansluten centraldispensär. Anslagsbehovet skulle därigenom enligt gjorda beräkningar öka med ca 230 000 kr. till i runt tal 1 600 000 kr.

Dessutom kräver enligt vårt förmenande billigheten även, att Älvsborgs läns landsting kommer i åtnjutande av förbättrade statsbidrag, intill dess landstinget funnit lämpligt att organisera om sin dispensärverksamhet till överensstämmelse med rikssystemet. Då detta landsting icke använder distriktssköterskorna i dispensärverksamheten utan härför helt litat till särskilt anställda dispensärsköterskor, drabbas det landstinget särskilt hårt av de nu tillämpade restriktiva grunderna för lönebidrag. Det synes oss därför motiverat, att även detta landsting kommer i åtnjutande av de förbättrade lönebidrag, som Kungl. Maj:t föreslagit skola tillämpas för övriga landsting. I fråga om övriga kostnader bör landstinget stå kvar på nuvarande bidragsgrunder under en övergångstid. Den därav föranledda ökade belastningen av statsanslaget för ändamålet torde icke vara av den storleksordning, att anslaget behöver uppräknas med hänsyn härtill.

Under åberopande av det ovan anförda få vi sålunda hemställa,

att riksdagen måtte

a) godkänna de ändrade grunder för statsbidrag till dispensärverksamhet för tuberkulosens bekämpande, som förordats av departementschefen, med de av oss föreslagna modifieringarna, att tillämpas fr. o. m. den 1 januari 1951;

b) till *Understödjande av dispensärverksamhet* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 1 600 000 kronor.

Stockholm den 26 januari 1951.

Anders Pettersson

i Dahl.

C. P. Olsson

i Mellerud.